

**ЗВО ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»**

ПОЛТАВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І ПРАВА

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Надія МЯКУШКО

2023 року

СИЛАБУС

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Освітня програма: Соціальна робота

Рівень освіти: магістр

Обсяг, кредитів: 5

Форма підсумкового контролю: залік

Полтава-2023

Інформація про викладача та допоміжних осіб	
Викладач	<i>Бацман О.С., к. п. н., доцент кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти Полтавського інституту економіки і права</i>
Канали комунікації	<i>Телефон деканату: 0504042802</i> <i>Телефон викладача:</i> <i>Електронна пошта:</i> <i>olgapisnya2203@gmail.com</i> <i>Messenger: https://www.messenger.com/</i> <i>Facebook: https://www.facebook.com/</i> <i>Кабінет (електронний кабінет):</i> <i>https://vo.uu.edu.ua/my/</i>
Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет – підтримки навчального процесу за адресою: https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=17175	<i>Посилання на курс:</i> <i>https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=22151</i>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальний обсяг кредитів – 5	Галузь знань: 23 «Соціальна робота»	Вид дисципліни обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність: 231 «Соціальна робота»	Цикл підготовки загальний	
Змістових модулів – 4		Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання «Презентація актуального питання курсу»	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська	1-й	1-й
Загальний обсяг годин – 150		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 6	Освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	1-й	1-й
		Лекції	
		24 год.	6 год.
		Семінарські	
		24 год.	4 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		102 год.	140 год.
		Вид семестрового контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання –

для заочної форми навчання – 12/138

ПЕРЕДРЕКВІЗИТИ

Для успішного засвоєння навчальної дисципліни необхідно володіти знаннями, вміннями, компетентностями вступу до спеціальності, історією соціальної роботи, соціології, загальносвітовими цінностями розвитку соціальних систем. Бути адаптованим до вимог навчання.

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передують цій дисципліні: «Вступ до спеціальності», «Історія соціальної роботи», «Соціологія».

ПОСТРЕКВІЗИТИ

Результатом вивчення даної дисципліни є сформований фахівець, здатний осмислити і ефективно вирішувати складні проблеми сучасності застосовуючи методи соціального прогнозування, креативні підходи і нестандартні рішення.

Дисципліна з розвинутим внутрішнім понятійним апаратом у сьогоденні тісно пов'язана із системою знань з вступу до спеціальності, соціології, психології, історії соціальної роботи. Після вивчення дисципліни студенти вивчатимуть дисципліни: «Консультації у соціальній роботі», «Соціальна робота з людьми похилого віку», «Соціальна робота з людьми з особливими потребами», «Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю».

Метою викладання дисципліни є організації наукової діяльності для забезпечення їхньої професійної підготовки у якості науковців.

Завдання дисципліни:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з сучасними методологічними концепціями, з основами методології наукового пізнання та з методикою наукових досліджень;
- формування цілісного уявлення про науково-дослідницький процес;
- набуття дослідницьких навичок, усвідомлення цілей наукового дослідження, формування навичок правильного виконання кваліфікаційних і наукових робіт (магістерської роботи, статті, конкурсні роботи та ін.).

У результаті вивчення навчальної дисципліни **студент повинен знати:**

знати:

- основні напрямки розвитку сучасної педагогічної науки, види наукових педагогічних досліджень, їх значення для розвитку теорії і практики навчання та виховання дітей;
- принципи організації наукового педагогічного дослідження;
- теоретичні та емпіричні методи дослідження;
- логіку наукового пошуку та основні етапи педагогічного дослідження: визначення проблеми, теми, мети, завдання дослідження та поетапну побудову його

методики;

- роль діагностики та прогнозування у педагогічному процесі педагогічному дослідженні;

- експериментальну та контрольну групу у педагогічному дослідженні;

- методи обробки інформації, отриманої в результаті проведення педагогічного дослідження, і відповідного оформлення презентації;

- шляхи впровадження результатів наукового педагогічно дослідження в практику роботи з дітьми.

вміти:

- аналізувати сучасні тенденції розвитку педагогічної науки в цілому;

- використовувати дані психолог-педагогічних досліджень при підготовці до практичних занять, оцінюючи актуальність та доцільність застосування в різних формах роботи;

- використовувати теоретичні методи дослідження готувати доповіді, реферати, писати анотації.

- застосовувати емпіричні та теоретичні методи педагогічних досліджень;

- проводити самостійне педагогічне дослідження і оформляти його у вигляді магістерської роботи;

- впроваджувати результати наукового дослідження у практику роботи початкової школи та дошкільного навчального закладу: готувати доповіді, проводити відкриті заняття, добирати матеріали до наукових статей та виступах на конференціях.

ПЕРЕЛІК ЗАГАЛЬНИХ ПРОГРАМ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИСЦИПЛІНА

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення. На основі аналізу наявних психологічних фактів, явищ, тенденцій суспільного життя та соціальної дійсності формулювати логічні умовисновки, визначати завдання діяльності та пропонувати ефективні рішення. Спроможність синтезувати досвід, знання, вміння для досягнення мети.

ЗК2. Здатність розробляти і управляти проектами.

ЗК3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК6. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість. Самостійно виконувати професійні дії або керуватися ними, висувати нові ідеї, перспективні пропозиції; виявляти заповзятливість, енергійність, підприємливість; самостійно розпочинати певну справу, бути її засновником. Приймати обґрунтовані та відповідальні рішення, ініціювати розв'язання актуальних педагогічних та соціальних проблем.

ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК8. Здатність генерувати нові ідеї. Набуття гнучкого мислення, готовності до творчого застосування наукових психологічних знань та фахових умінь у широкому діапазоні соціальної діяльності для генерування нових ідей.

ЗК9. Навички міжособистісної взаємодії. Продукувати дискурси з урахуванням індивідуальних і вікових особливостей студентів; усно та письмово презентувати складну комплексну інформацію в зрозумілій комунікативній формі, використовувати інформаційно-комунікаційні технології.

ЗК10. Здатність працювати в команді. Спроможність працювати в команді, самоорганізовуватися, вмотивовувати і згуртовувати студентів, представників різних

професійних та соціальних груп задля результативного вирішення актуальних соціальних завдань, вироблення та керування соціальними проектами.

ПЕРЕЛІК СПЕЦІАЛЬНИХ (ФАХОВИХ) ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИСЦИП ЛІНА

СК1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів.

СК2. Здатність до виявлення соціально значущих проблем і факторів досягнення благополуччя різних груп населення.

СК3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати ситуації.

СК4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи.

СК5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп.

СК6. Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг.

СК7. Здатність до професійної рефлексії.

СК8. Здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень.

СК9. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.

СК10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість задля вирішення соціальних проблем через упровадження соціальних інновацій.

СК11. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи.

СК13. Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу у суспільстві.

СК14. Здатність до ефективного менеджменту організації.

СК16. Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

ПЕРЕЛІК ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІ В НАВЧАННІ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИС ЦИПЛІНА

ПРН 1. Самостійно й автономно знаходити інформацію, необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.

ПРН 2. Застосовувати загальне та спеціалізоване забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження.

ПРН 3. Автономно приймати рішення в складних та непередбачуваних ситуаціях.

ПРН 4. Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи, відповідальності, у тому числі для запобігання професійному вигоранню.

ПРН 5. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.

ПРН 6. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань.

ПРН 7. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій.

ПРН 8. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, соціальної групи, громади.

ПРН 9. Ініціювати командоутворення та координувати командну роботу.

ПРН 10. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.

ПРН 11. Розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності.

ПРН 12. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей.

ПРН 13. Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи.

СТРУКТУРА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань
	денна форма							заочна форма							
	Усього	аудиторна					с.р.	Усього	аудиторна					с.р.	
		у тому числі							у тому числі						
		л	сем	пр	лаб	інд			л	сем	пр	лаб	інд		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Модуль 1															
Змістовий модуль I. Методологія наукових досліджень															
Тема 1. Наука та наукові дослідження в сучасному світі	16	4	2				15	20						20	СР: завдання, співбесіда
Тема 2. Структура дослідження: обґрунтування актуальності і визначення теми дослідження, його мети та завдання.	26	4	4				18	22	2					25	АР: опитування, тестування, рецензування відповіді СР: завдання, співбесіда
Тема 3. Розробка та експериментальна перевірка моделі, головних ідей, положень, що покладені в основу дослідження	26	4	4				18	28	2					26	
Разом за змістовим модулем 1	68	12	10				51	70	4	-				71	
Змістовий модуль II. Організація наукових досліджень															
Тема 4. Види наукових публікацій. Магістерська робота як кваліфікаційне наукове дослідження	28	4	6				18	30	2	2				26	АР: опитування, тестування, рецензування відповіді СР: завдання, співбесіда
Тема 5. Особливості організаційного забезпечення	26	4	4				18	22		2				20	АР: опитування, тестування, рецензування відповіді

та оцінки ефективності наукових досліджень															СР: завдання, співбесіда
Тема 6. Організація наукової діяльності в Україні та за кордоном	18	4	4				15	18						23	АР: опитування, тестування, рецензуван ня відповіді СР: завдання, співбесіда
Разом за змістовим модулем 2	72	12	14				51	70	2	4				69	
ІНДЗ	10	-	-	-	-		-	10	-	-	-	-		-	ІНДЗ: завдання, співбесіда
Усього годин	150	24	24	-	-		102	150	6	4	-	-		140	

ФОРМИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Навчальний процес в інституті реалізується в таких формах: навчальні заняття, виконання індивідуальних завдань, практики, контрольні заходи, самостійна робота.

Основними видами навчальних занять є: лекції, практичні, семінарські заняття, комп'ютерний практикум та консультації.

Лекція – основний вид навчальних занять, призначених для викладення теоретичного матеріалу. Тематика лекцій визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Практичне заняття – вид навчального заняття, на якому студенти під керівництвом викладача шляхом виконання певних відповідно сформульованих завдань закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни і набувають умінь та навичок їх практичного застосування.

Семінарське заняття – вид навчального заняття, на якому викладач організує дискусію з попередньо визначених проблем. На підставі індивідуальних завдань (рефератів) студенти готують тези виступів з цих проблем.

Індивідуальне навчальне заняття – проводиться зокремими студентами, які виявили особливі здібності в навчанні та схильність до науково-дослідної роботи і творчої діяльності з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуального творчого обдарування, а також зі студентами, які мають певні проблеми (відставання у навчанні). Індивідуальні навчальні заняття організовуються у позанавчальний час за окремим графіком, складеним кафедрою.

Консультація – вид навчального заняття, на якому студент отримує від викладача відповіді на конкретні питання або пояснення окремих теоретичних положень чи їх практичного використання. Під час підготовки до екзаменів (семестрових, державних) проводяться групові консультації.

Самостійна робота студента (СРС) є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час.

Самостійна робота студента включає: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу.

Практика

є необхідним компонентом підготовки фахівців певного освітньо-кваліфікаційного рівня. Метою практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та засадами праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації: а) словесні: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда; б) наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація; в) практичні: вправи.

2. За логікою передачі і прийняття навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: підкерівництвом викладача; самостійна робота студентів із книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

Методи стимулювання інтересу до навчання

я: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуації зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Список рекомендованої літератури:

Основна

1. Методологія наукових досліджень : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. Харків : Право, 2019. –368 с.
2. Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
3. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак.– Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.
4. До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності : аналітична записка Міністерства освіти і науки України від 20.05.2020 № 1/ 9 263. Київ, 2020. 8 с.

Додаткова

5. Антошкіна Л.І., Стеченко Д.І. Методологія наукових досліджень: підручник. К.: Знання, 2015. 311с.
6. Войтович Р.В. Логіка, методологія і методика наукових досліджень (опорний конспект дистанційного курсу навчальної дисципліни): Навч. посіб. К.: Міленіум, 2015. 119 с.
7. Тогочинський О. М., Дрижак В. В. Практикум з курсу: «Основи наукових досліджень» : навч.-метод. посіб. Чернівці : Академія ДПТс, 2019. 181 с.
8. Ганін В.І., Ганіа Н.В., Гурова К.Д. Методологія соціально-економічного дослідження.: Навч. пос. - К.: Центр учбової літератури, 2014. - 224 с.
9. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. Тернопіль: Економічна думка, 2015. 124 с.
10. Свириденко В.Є. Методологія наукових досліджень. Курс лекцій. К.: НАУ, 2014. 78 с.
11. Сурмін Ю. П. Майстерня вченого: підруч. для науковця. К.: Навчально-методичний центр «Консорціум з удосконалення освіти в Україні», 2016. 302 с.
12. Шкарабура М.Г. Методологія і методика наукових досліджень: Навч. посіб. Черкаси: Відлуння-Плюс, 2014. 79 с

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua.
2. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <http://mon.gov.ua/>.

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua. Бібліотеки в Україні. URL: [http:// www. library. univ.kiev.ua/ ukr/res/resour.php3](http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3).
4. Болонська декларація. URL: www.mon.gov.ua/education/higher/bolon.
5. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах. URL: [http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/ naukova-diyalnist-u-vishchikh-navchalnikh-akladakh/4688](http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukova-diyalnist-u-vishchikh-navchalnikh-akladakh/4688).

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Темисамостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин ДФН	Кількість годин ЗФН
1	Тема 1. Наука та наукові дослідження в сучасному світі	15	20
2	Тема 2. Структура дослідження: обґрунтування актуальності і визначення теми дослідження, його мети та завдання	18	25
3	Тема 3. Розробка та експериментальна перевірка моделі, головних ідей, положень, що покладені в основу дослідження	18	26
4	Тема 4. Види наукових публікацій. Магістерська робота як кваліфікаційне наукове дослідження	18	26
5	Тема 5. Особливості організаційного забезпечення та оцінки ефективності наукових досліджень	18	20
6	Тема 6. Організація наукової діяльності в Україні та за кордоном	15	23
	Всього	102 год.	140 год.

КОНТРОЛЬ І ОЦІНКА ЯКОСТІ НАВЧАННЯ

Оцінювання досягнень студента	Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою у кожного семестрі окремо. За результатами поточного, модульного та семестрового контролю виставляється підсумкова оцінка за 100 – бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS. Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру. Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів. Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче. Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самої роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або за використання роздрукованих завдань. Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.
-------------------------------	---

Загальна оцінка дисципліни: шкала оцінювання національна ECTS

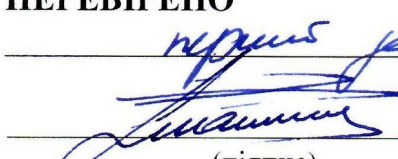
Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	відмінно	5	зараховано	A	відмінно
82– 89	добре	4		B	добре (дуже добре)
75– 81	добре	4		C	добре
64– 74	задовільно	3		D	задовільно
60– 63	задовільно	3		E	задовільно (достатньо)
35– 59	незадовільно	2	не зараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1–34	незадовільно	2		F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

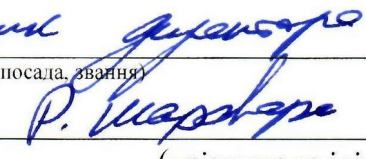
Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності, розуміння творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань з дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною та додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється студентіві, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентіві, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Крайні терміни складання та перескладання дисципліни	Перескладання здійснюється відповідно до графіка
Правила академічної доброчесності	Перевірка навчальних робіт на плагіат (згідно Положення про академічну доброчесність і Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та навчальних роботах)
Вимоги до відвідування	Пропущені заняття (лікарняні, мобільність і т.ін.) можна відпрацювати, виконавши всі завдання, зазначені в інструкціях до практичних занять, переслати в електронному варіанті на електронну пошту. Здобувачі вищої освіти можуть отримати електронні презентації лекцій і самостійно ознайомитись із матеріалом при об'єктивних причинах пропуску занять.

ПЕРЕВІРЕНО

(підпис)
01.09 2023 р.

(посада, звання)
(Р. Маркоче)
(прізвище та ініціали)